

Valtuustoaloite eläinperäisten tuotteiden kulutuksen puolittamiseksi vuoteen 2030 mennessä.

Ilmastokriisi ja luontokato ovat suuria uhkia ihmisten hyvinvoinnille ja luonnolle. Lappeenrannan tavoite on olla hiilineutraali 2030 mennessä. Maapallon kuumenemisen lisäksi luonnonmonimuotoisuuden köyhtyminen voimistuu koko ajan. Suomen maatalouden ilmastopäästöistä 87 % tapahtuu eläinperäisen ruoan tuotannossa [1] Metaanipäästöistä, joka on hiilidioksidia voimakkaampi kasvihuonekaasu, liki puolet tulee maataloudesta, käytännössä lehmistä [2].

Mitä kasvispainotteisempia alueiden ruokahankinnat ovat, sitä pienempi on niiden ilmastovaikutus. Jopa ruokahävikin, josta olemme usein huolissamme, siirryttäessä valmistamaan ruokaa ilman eläinkunnan tuotteita, ilmastovaikutus itse asiassa pienenee mitä kasvispainotteisempaan ruoan tuotantoon siirrytään [1].

Tampere on selvittänyt toimintojensa luontojalanjäljen [3]. Elintarvikkeilla on suurin luontojalanjälki ja yli 60 prosenttia siitä syntyy eläinperäisistä tuotteista. Suomessa 70 % peltoalasta käytetään eläinperäisen ruoan tuotantoon ja pelkästään naudanlihan ja maidon tuotannossa on yli puolet maatalousmaasta [1].

Suurimmat luontokatoa aiheuttavat elintarvikkeet ovat Luonnonvarakeskuksen tutkimuksen mukaan kuitenkin broileri ja viljelty kala [4]. Joka voi hämmentää, koska suomalaisten syömästä broilerista peräti 86 % on kasvatettu kotimaassa [5], eikä kovin moni ulkomailla viljellystä kalastakaan kaukaa Suomeen tule. Vähäiselläkin rehuntuonnilla ekologisesti tärkeiltä ja lajistoltaan moninaisilta alueilta on suuri vaikutus luonnon monimuotoisuuden katoamiseen.

Luonnonvarakeskuksen tutkimuksen perusteella tulokset ruokavalion vaikutuksesta luontokatoon ovat samat kuin ruokavalion vaikutus ilmastoinkin mutta vielä voimakkaampi. Mitä kasvispainotteisempi ruokavalio on, sitä vähemmän aiheutamme luonto- ja lajikatoa niin paikallisesti kuin rajojemme ulkopuolella.

Onkin tärkeää, että kaupunkien ja kuntien elintarvikehankintojen vaikutukset luonnonmonimuotoisuuden köyhtymiseen otetaan kokonaisvaltaisesti huomioon hankintojen ilmastopäästöjen lisäksi. Mitä kasvisvoittoisempi ruokavalioimme on, sitä enemmän myös vähennämme tutkitusti kuormitusta vesistöille ja Itämerelle [6].

Uusittu pohjoismainen ravintosuositus suosittelee pääasiassa kasvikuntapainotteista ruokavaliota (NNR2023). Suomalaiset päiväkotilapsista [7] aikuisiin [8] syövät enemmän punaista lihaa kuin on terveydelle ja maapallon kantokyvyille hyväksi. Noin 70 prosenttia aikuisista saa suosituksia vähemmän ravinnosta kuitua, vain pieni osa suomalaisista syö vihanneksia ja hedelmiä suositusten mukaisesti ja tyydyttyneet rasvahapot vievät ravinnossa alaa hyödyllisimmiltä ravintoaineilta [9].

Julkinen ruokailu ja alueiden elintarvikehankinnat on merkittävä mahdollisuus vaikuttaa ihmisten ja varsinkin lastemme ruokailutapoihin ja terveyteen. Alueiden on kestävänsä taloudenpidon kannalta taloudellista pitää asukkaidensa terveydestä huolta. Kööpenhaminan yliopistossa tehdyn selvityksen mukaan jo vuoden 2021 kasvikuntapainotteisen ravitsemussuosituksen mukaisen ruokailun on laskettu tuovan jopa 2 mrd.€:n säästöt vuosittain Tanskassa [10].

Tanska vastaa lihan kulutuksen, väkiluvun ja ikärakenteen puolesta Suomea. Suurimmat säästöt tulevat lisääntyneen terveyden kautta, jolloin on vähemmän terveydenhuollon kustannuksia, vähemmän sairaalahoitoja, enemmän työkykyisiä henkilöitä, jotka ovat pidempään työelämässä ja parempi tuottavuus ja BKT.

Ruokahuollon kustannuksiin vaikuttaa myös se, että kun ruoka sopii useammalle, ei tarvitse valmistaa ja hankkia pieniä eriä useita eri ruokalajeja [11]. Kasviproteiinituotteet ovat tukkuhinnoiltaan ostettuina usein eläinperäisiä edullisempia. Kotimaista on myös hyvin saatavilla. Korvaamalla eläinperäisiä tuotteita näillä kasviproteiinituotteilla edistämme ja tuemme ilmastollisesti ja ekologisesti kestävä, innovatiivista ja tulevaisuuteen katsovaa kotimaista maatalous- ja ruoantuotantoa.

Helsingin yliopiston tutkijoiden ja ravintoterapeuttien laatimia ilmastokestäviä ja terveellisiä reseptejä erikokoisten laitospalveluiden tarpeisiin löytyy <https://ilmastoruoka.fi> -sivustolta ilmaiseksi. Nämä ruoat ovat opiskelijoiden makutestaamia, niissä suositetaan kotimaisia ruokainnovaatioita ja ruoat on hinnoiteltu niin, että kustannukset vastaavat nykyisiä suosituksia.

Me allekirjoittaneet valtuutetut esitämme, että Lappeenrannan kaupunki asettaa tavoitteeksi eläinperäisten tuotteiden kulutuksen ja hankintojen puolittamisen vuoteen 2030 mennessä tukemaan hiilineutraaliustavoitteensa toteutumista ja luonnonmonimuotoisuuden turvaamiseksi siten, että hankkeen toteutumista seurataan.

Lappeenranta voi olla näin malli kuntalaisten verovaroin tehtävien vastuullisten, kestävien ja edullisten hankkeiden toteuttajana. Näin tehdessämme edistämme asukkaiden, erityisesti lastemme nykyistä ja tulevaa terveyttä, peruutamme ja ehkäisemme luontokatoa, ilmastonmuutosta sekä vesistöjen rehevöitymistä.

Lähteet

- [1] SAARINEN, M., KALJONEN, M., NIEMI, J., ANTIKAINEN, R., HAKALA, K., HARTIKAINEN, H., HEIKKINEN, J., KATRI, J., LEHTONEN, H., MATTILA, T., NISONEN, S., KETOJA, E., KNUUTTILA, M., REGINA, K., RIKKONEN, P., JYRI, S. & VARHO, V. (2019) RUOKAVALIOMUUTOKSEN VAIKUTUKSET JA MUUTOSTA TUKEVAT POLIITIKKAYHDISTELMÄT: RUOKAMINIMI HANKKEEN LOPPURAPORTTI. VALTIONEUVOSTON SELVITYS- JA TUTKIMUSTOIMINNAN JULKAISUSARJA 2019:47. VALTIONEUVOSTON KANSLIA, HELSINKI.
- [2] NATIONAL METHANE ACTION PLAN FINLAND 4.10.2022
[https://www.ccacoalition.org/sites/default/files/resources/Finland Methane Action Plan_0.pdf](https://www.ccacoalition.org/sites/default/files/resources/Finland%20Methane%20Action%20Plan_0.pdf)
- [3] TAMPEREEN HIILI- JA LUONTOJALANJÄLJET ON LASKETTU: ELINTARVIKEHANKINNOILLA SUURIN LUONTOJALANJÄLKI. 18.1.2024: <https://www.tampere.fi/ajankohtaista/2024/01/18/tampereen-hiili-ja-luontojalanjaljet-on-laskettu>
- [4] LUONNONVARAKESKUS: SUOMALAISSA RUOKAVALIOSSA TUONTITUOTTEIDEN JA LIHAN MÄÄRÄLLÄ SUURIMMAT VAIKUTUKSET GLOBAALIIN LAJIKATOON. 11.9.2023
<https://www.luke.fi/fi/uutiset/suomalaisessa-ruokavaliossa-tuontituotteiden-ja-lihan-maaralla-suurimmat-vaikutukset-globaaliin-lajikatoon>
- [5] MTK: ARTIKKELI, SUOMALAINEN BROILERI 02.06.2020
- [6] SUOMEN YMPÄRISTÖKESKUS: UUSI LASKURI NÄYTTÄÄ KULUTUKSEN AIHEUTTAMAN RAVINNEKUORMITUKSEN ITÄMEREEN. 3.2.2017
- [7] HELSINGIN SANOMAT: TUTKIMUS: SUOMALAISET PÄIVÄKOTILAPSET SYÖVÄT YLI VIISINKERTAISESTI LIIKAA PUNAISTA LIHAA. 20.10.2021
- [8] YLE: UUSI TUTKIMUS OSOITTAA: SUOMALAINEN MIES SYÖ AIVAN LIIKAA PUNAISTA LIHAA EIKÄ NAISTENKAAN RUOKAVALIOSSA OLE HURRAAMISTA. 9.1.2019
- [9] FINTERVEYS 2017- TUTKIMUS, THL
- [10] KÖÖPENHAMINAN YLIOPISTO. JENSEN, J. D., (2021). SUNDHEDSØKONOMISKE EFFEKTER VED EFTERLEVELSE AF KLIMAVENLIGE KOSTRÅD, 36 s., IFRO. UDREDNING NR. 2021/01
- [11] LASTEN ERITYISRUOKAVALIOT ESPOON, HELSINGIN JA VANTAAN KUNNALLISISSA PÄIVÄKODEISSA SEKÄ NIIDEN YHTEYS ALUEELLISIIN SOSIOEKONOMISIIN TEKIJÖIHIN.